

بررسی اتانازی از دیدگاه شرع اسلام

فاطمه تیموری^۱

مقدمه و هدف: اتانازی یکی از مسائل دنیای جدید است که موضع گیری‌های متفاوتی نیز در مقابل خود ایجاد کرده است. طبق تعریف شورای اخلاق پزشکی آمریکا، اتانازی یعنی ایجاد مرگ در یک بیمار لاعلاج با روشی بدون درد و به علت ترحم نسبت به بیماری که رنج و درد غیر قابل درمان دارد. نقطه مقابل اتانازی افرادی قرار دارند که زنده بودن و مردن را دو نعمتی می‌دانند که در اختیار خداوند است. بر طبق موازین اخلاقی و سوگندنامه‌های پزشکی عمده‌ترین وظایف پزشک سعی در تشخیص و درمان بیماری است؛ طبیب قسم خورده است در امور طبابت تنها خیر و صلاح بیمار را در نظر بگیرد، حافظ جان او باشد و هرگز تحت تاثیر احساسات خود و تحریک دیگران نباشد و خود راساً یا به‌طور غیرمستقیم اقدام به اتانازی بیماران ننماید. این مقاله به بررسی اتانازی از دیدگاه شرع اسلام می‌پردازد

روش پژوهش: مقاله حاضر مطالعه ای مروری است که بر اساس داده های موجود در بانکهای اطلاعاتی معتبر تدوین گردیده است

یافته ها: در بسیاری از کشورهای غربی اتانازی به تصویب قانونی رسیده و بر اساس این ایده که اتانازی عملی است اخلاقی، چرا که پزشک از روی ترحم و حسن نیت و بر طبق مصالح واقعی بیمار و اطرافیان و جامعه این عمل را انجام می‌دهد مجاز شمرده شده است. دلایل این عمل نجات بیمار غیر قابل علاج از تحمل دردهای طاقت فرسا و از طرف دیگر خلاصی اطرافیان و پرستاران بیمار از دشواری‌ها و مصایب پرستاری و تحمل عذاب و شکنجه‌های روحی است. از سوی دیگر، تخت بیمارستان و نیروهای امدادگر را از اشتغال به چنین بیمار غیر قابل علاج آزاد می‌سازد. ولی ادیان آسمانی، خصوصاً اسلام، نظری کاملاً مخالف دارند. اسلام بر حرمت نفس آن‌قدر تاکید دارد که کشتن یک انسان را به منزله کشتن همه انسان‌ها می‌داند و اتانازی و قتل از روی ترحم را در هر صورت و به هر طریق حرام می‌داند. در اسلام زندگی یک انسان به قدری ارزش دارد که قرآن کریم نجات جان یک انسان را با نجات جان تمامی انسان‌ها برابر می‌داند (مَنْ قَتَلَ نَفْسًا بِغَيْرِ نَفْسٍ أَوْ فَسَادٍ فِي الْأَرْضِ فَكَأَنَّمَا قَتَلَ النَّاسَ جَمِيعًا وَ مَنْ أَحْيَاهَا فَكَأَنَّمَا أَحْيَا النَّاسَ جَمِيعًا). از سوی دیگر در این مکتب الهی، زندگی افراد متعلق به آن‌ها نبوده و جان انسان امانتی الهی است که حفظ این امانت از واجبات غیر قابل انکار است (إِنَّ اللَّهَ يَأْمُرُكُمْ أَنْ تُؤَدُّوا الْأَمَانَاتِ إِلَىٰ أَهْلِهَا). آیاتی نظیر (لَا تُلْقُوا بِأَيْدِيكُمْ إِلَى التَّهْلُكَةِ)، (وَ مَنْ يَقْتُلْ مُؤْمِنًا مُتَعَمِّدًا فَجَزَاؤُهُ جَهَنَّمُ خَالِدًا فِيهَا وَ غَضِبَ اللَّهُ عَلَيْهِ وَ لَعَنَهُ وَ أَعَدَّ لَهُ عَذَابًا عَظِيمًا)، (وَلَا تَقْتُلُوا النَّفْسَ الَّتِي حَرَّمَ اللَّهُ الْبَالِحِ) و (لَا تَقْتُلُوا أَنْفُسَكُمْ إِنَّ اللَّهَ كَانَ بِكُمْ رَحِيمًا) به‌خوبی دیدگاه اسلام را در مورد ارزش جان انسان‌ها نشان می‌دهد.

نتیجه گیری: در ادیان آسمانی قبل از هر اقدامی در گام نخست به بیمارانی که مبتلا به مرض‌های سخت و لاعلاج هستند توصیه می‌شود با تقویت روح و روان خویش ضریب تحمل وجودی‌شان را بالا ببرند تا رنج کم‌تری احساس نمایند، از این گذشته تاکید می‌شود که تحمل رنج و درد فرصتی برای تقرب به خداوند، پالایش روح و تزکیه نفس آدمی است.

واژگان کلیدی: ترحم- مرض لاعلاج- اتانازی - اسلام- پالایش روح - تزکیه نفس

^۱ - کارشناس ارشد پرستاری، مربی دانشکده پرستاری دانشگاه علوم پزشکی آجا fatemeh.teimouri@yahoo.com